

O COOPERATIVISMO EN CATALUÑA E AS TAREFAS DO INSTITUT PER A LA PROMOCIÓ I LA FORMACIÓ COOPERATIVES DA GENERALITAT DE CATALUÑA*

Josep CASTAÑO I COLOMER

Institut per a la Promoció i la Formació Cooperatives da Generalitat de Catalunya

Unha visión global do cooperativismo en Cataluña. Da súa historia e temperá nacemento e vizo; das dificultades e esfarelamento do cooperativismo democrático baixo o franquismo, do estado de postración na transición e da recuperación co estado constitucional. Discútese os liñamentos e actuacións da Generalitat no seu estímulo ó cooperativismo, en particular, do IPFC.

Quérolle agradecer a esta Escola Universitaria de Estudos Empresariais de Vigo a invitación que me fixo para falarlles do cooperativismo en Cataluña. Por outra parte tráiolles un saúdo moi afectuoso de tódolos meus compañeiros da Xunta de Goberno do Instituto, e en especial do seu presidente, o Conselleiro de Traballo da Generalitat.

1. Introducción

Antes de entrar na explicación do momento actual do cooperativismo en Cataluña, permítanme que lles evoque a traxectoria histórica seguida, porque só así se poderán entender algúns aspectos da actualidade.

Cataluña coñecera un cooperativismo activo desde fins do século pasado, particularmente nos sectores de consumo e agrario. Non é que carecese de eivas e desacertos, pero tiña no seu conxunto moitos militantes cooperativistas e, tendo en conta as circunstancias daqueles tempos, lograra unha boa estruturación xa en vésperas da Guerra Civil: máis de 400 cooperativas tiñan o seu edificio en propiedade (e ás veces tiñan varios), federacións organizadas na rama de consumo, de produción, sindicatos agrícolas (as cooperativas agrarias de hoxe), mesmo unha Confederación de Cooperativas de Cataluña. Os seus directivos mantiñan relacións internacionais

* Recibido en Abril de 1989

desde había varios anos... Existía o periódico “Acción Cooperativista” (que na última etapa saía quincenalmente). En 1934 o Parlamento catalán aprobou unha lei de cooperativas. Logo había diversas actividades de promoción e estudio, tales como as asembleas anuais das federacións e os congresos celebrados con certo fervor, a organización da Xornada Mundial da Cooperación o primeiro sábado de xullo de cada ano; no de 1933, que se celebrou no estadio de Montjuic o presidente da Generalitat de entón, Francesc Maciá, visitounos e dirixiulles unha mensaxe moi vibrante.

2. O Periodo Escuro

Despois da Guerra Civil comezou un escuro túnel de trinta e tantos anos, durante os cales existen cooperativas pero non quedan cooperativistas. Vanse producindo feitos desconcertantes, uns tras outros:

— Moitas cooperativas son disoltas e os seus locais incautados por supostas colaboracións coas organizacións chamadas “roxas”; os seus directivos vense obrigados a fuxir a Francia porque, individualmente, simpatizaban ou exerceran cargos nas organizacións políticas ou sindicais de esquerda ou nacionalistas.

— O Goberno de Franco suprime a lei de cooperativas e substitúea pola de 1942 -que vostedes xa coñecen- para todo o Estado. Disolven tódalas federacións de cooperativas e os seus bens son incautados.

— Toda a vivencia cooperativa queda aniquilada ó obrigar a tódalas cooperativas e integrarse nas “unións territoriais” (de ámbito provincial ou rexional), baixo a dirección dos funcionarios do Sindicato Vertical. Durante os primeiros anos da posguerra incluso os directivos das cooperativas son designados polo xefe de Falanxe, e ó presidente da cooperativa tamén se lle chama “xefe”. Durante moitos anos os xefes de Falanxe primeiro, e despois funcionarios de Policía, participan nas asembleas xerais e nas reunións do Consello Rector das cooperativas.

— Durante todos estes anos créanse cooperativas, ás veces baixo a demagogia do rexime, pero en moitísimos casos non son empresas ben administradas, carecen de homes conscientes do que significa o cooperativismo; iso non empece para que xordan dignas e honrosas excepcións, coma noutros lugares de España.

3. A Recuperación do Cooperativismo

O cambio de situación ten lugar no momento do cambio político, en 1976. Uns anos antes, aproveitando unha certa distensión do control político, algúns cooperativistas máis sensibilizados incorporáronse á xunta das unións territoriais de cooperativas e, mesmo cunha incipiente boa disposición por parte das autoridades (Obra Sindical de Cooperación), puideron elaborarse algúns estudos sobre a situación de diversas ramas de cooperativas e, ó mesmo tempo, dar de lado algunhas actuacións.

Entre outras chega a prepararse un Congreso do Cooperativismo Catalán en Barcelona, entre 1974 e 1976, que a pesar de moitas reunións non chega a celebrarse.

Durante 1976 creouse a Fundación Roca e Galès, na cidade de Barcelona, para o estudo e a promoción do cooperativismo, que nos anos seguintes chega a xogar un gran papel na reconstrucción do cooperativismo. Simultaneamente, maniféstase desde varios ángulos un gran interese por participar nesa tarefa de reconstrucción, pero constátase con profundo pesar que o estado da gran maioría de cooperativas é moi lamentable. Naqueles anos creaban en Barcelona catro cooperativas de crédito, que son absorbidas por bancos de fóra de Cataluña para poderse introducir alí. Nos anos seguintes cesarán un bo número de cooperativas de consumo, agrarias, de comerciantes e mesmo Caixas Rurais, a medida que a crise se agudiza e, polo demais, como sucede en moitas empresas en xeral.

4. A Participación do Goberno Autónomo

A Generalitat asumiu competencias sobre cooperativismo en outubro de 1979 e a seguir dispúxose a preparar unhas Xornadas sobre Cooperativismo en Cataluña, que se celebraron en febreiro de 1980. O novo Goberno catalán, elixido en marzo de 1980, creou unha Dirección Xeral de Cooperativismo (dentro do Departamento de Traballo) e elaborou o proxecto de lei de cooperativas que, logo de varias vicisitudes (téñase en conta que o Goberno de CIU só tiña unha maioría relativa), chegou a aproba-lo Parlamento en febreiro de 1983.

Ó amparo da lei e baixo o alento do Goberno foronse estruturando as federacións xerais de cooperativas nos sectores de consumo, de traballo asociado, agrarias, vivenda, ensino, servicios e Caixas Rurais... Despois, como órgano de coordinación, creouse a Confederación.

Pola súa parte o Consell Executiu, ou Goberno da Generalitat, creou o Consello Superior de Cooperativismo (como organismo de colaboración, integrado por representantes das federacións e da propia Administración), e xa en 1985 o Instituto para a Promoción e a Formación Cooperativas.

5. Situación Actual do Cooperativismo

Froito dos esforzos e xestións das propias cooperativas, pero tamén da Generalitat, o estado daquelas mellorou notablemente, tanto no aspecto económico coma no societario ou cooperativo.

Nestes momentos hai en Cataluña unhas 2.500 cooperativas en funcionamento, das cales son:

— Unhas 1.500 de traballo asociado.

- Unhas 500 agrarias.
- Unhas 150 de ensino.
- Unhas 150 de servicios (comerciantes, profesionais, etc.).
- Unhas 110 de vivendas.
- Unhas 80 de consumidores.
- 6 Caixas Rurais.
- 3 Cooperativas de crédito urbanas.
- 1 Sanitaria moi importante.

As 1.500 cooperativas de trabalo asociado suman en total uns 22.000 traballadores socios, pero tamén é xusto dicir que só unhas 500 cooperativas (con pouco máis de 13.000 socios) están consolidadas en maior ou menor grao. Dúas delas son especialmente importantes (INDUCAR, con 500 socios traballadores; CRISTALERIAS DE MATARO, con máis de 400). A parte existe un segundo grupo que pode mellorar considerablemente a súa xestión. E, finalmente, hai un terceiro grupo de cooperativas marxinais, que operan con rendementos moi baixos. Quero poñer de relevo que se están desenvolvendo numerosos esforzos, tanto desde a Federación de Cooperativas respectiva coma desde varios organismos da Generalitat, para que o conxunto do sector cooperativo vaia saneándose progresivamente. Respecto das cooperativas agrarias, se ben a situación global é moito mellor, non se pode afirmar que se estea nas mellores condicións para afrontar-lo reto da incorporación de España á Comunidade Económica Europea. Non están asustadas pero danse conta de que teñen que renova-las súas estruturas.

É certo que as case 500 cooperativas agrarias suman en total 138.000 socios, que entre os agricultores a plena dedicación e os que o están a dedicación parcial representan algo máis do 40% da “pagesía” ou poboación agraria catalana, e que para algúns produtos (como o arroz, por exemplo) representa o 80% da produción. Das 500 cooperativas agrarias hai alomenos 20 con moi boa cifra de negocios (Agropecuaria de Guissona, cunha cifra de negocios de máis de 55.000 millóns de pesetas en 1988 e 1.100 asalariados; COPAGA de Lleida; ACTEL de Lleida; Avícola Comarcal de Reus; Leiterías de Cadí de la Seu d’Urgell; COVIDES de Vilafranca del Penedés; Agrícola de Valls; Copirineu de La Pobla de Segur, ect.). Despois hai máis dun centenar que teñen unha xestión bastante satisfactoria e máis ou menos profesionalizada, que requiren algunha reestructuración pero que están en condicións de efectual. Finalmente existe un bo grupo de cooperativas que terán que pensar en iniciar fusións a nivel comarcal ou intercomarcal porque doutra forma carecen de viabilidade; disto son moi conscientes tanto a Federación de Cooperativas Agrarias de Cataluña coma o propio Departamento de Agricultura da Generalitat, e xa teñen adoptado algunhas medidas conxuntamente.

As cooperativas de consumo da rama alimentaria recibiron o impacto do cambio de estruturas a nivel mundial na distribución alimentaria nos anos 60. A aparición

de diversos fenómenos: primeiro, a substitución do dependente polo sistema “self service”, logo a aparición do supermercado e finalmente a do hipermercado, con tódolos ingredientes de cadeas alimentarias, detallistas asociados, produtos envasados e con marcas de grandes empresas, etc., representou un mundo novo e hostil ó que as cooperativas catalanas de consumo non se souberon adaptar. A excesiva atomización do sector, unida ó escaso espírito empresarial de moitos consellos rectores, fixo que as cooperativas fosen crebando unha a unha, e, no mellor dos casos, cesaron na actividade económica e manteñen o local social para actividades recreativas e culturais. Hoxe a penas quedan 80 cooperativas de consumo, con máis ou menos actividade, e, xunto coa Federación, intentan desempeñar unha tarefa -certamente meritória- de defensa do consumidor. Unha cooperativa de segundo grao creada ó abeiro da Federación é proveedora dun certo número de artigos (algúns deles coa marca “Coop”); esta ten unha forte vinculación coa gran Cooperativa EROSKI do País Basco e a Cooperativa CONSUM de Valencia.

Baixo o epígrafe de cooperativas de consumo existe unha de usuarios de asistencia sanitaria, que agrupa 168.000 socios, cunha capitalización moi sólida, froito dos esforzos dun abnegado cooperativista, o doutor Espriu. Trátase de SCIAS, o Hospital Cooperativo de Barcelona.

Tamén dentro do grupo de cooperativas de consumo hai que mencionar unha moi importante, especializada na subministraición de material escolar, material didáctico e educativo en xeral: ABACUS.

As cooperativas de vivendas foron moi numerosas (372 en 1972), pero coa irrupción da crise económica cesou a gran maioría, e durante moitos anos non se creou ningunha. Da importancia que tiveron queda o feito de que, do parque de vivendas de primeira residencia existentes en Cataluña, o 9,5% delas construíronse en rexime de cooperativa; ou sexa, en total algo máis de 170.000. No pasado houbo neste sector moitos fraudes e abusos, que se cometeron no sector da construción en xeral, pero que salpicaron tamén algunhas cooperativas. En calquera caso, é difícil que volvan repetirse no futuro debido ás medidas dictadas polas autoridades. Hoxe existen unhas 150 cooperativas de vivendas, a maioría de recente creación, e que operan particularmente nos polígonos residenciais do Institut Catalá del Sól (Instituto Catalán do Solo) organismo autónomo da Generalitat, en diversas comarcas de Cataluña.

As cooperativas de ensino son unhas 150 na actualidade; xogaron un papel relevante ó principio da década dos 70 co impulso da pedagogía activa e tamén da lingua catalana na escola. Nos comezos, a fórmula cooperativa foi a saída legal e societaria que atoparon moitos pais e mestres para realizaren unha escola privada con vocación colectiva, porque realmente a escola pública tiña un nivel de calidade moi baixo; a pesar do sacrificio económico que representou para moitos pais, conseguiron saír adiante. Despois, coa crise e co paro de moitos pais de familia, estes víronse obrigados a renunciar a leva-los seus fillos á escola cooperativa e aproveitaron a mellora que en tanto experimentara a escola pública. Aínda que estas escolas consti-

tuíron unha porcentaxe pequena no conxunto do ensino, son dignas de mención pola valía da tarefa emprendida e polo revulsivo que representaron no marasmo existente entón particularmente no ensino primario.

As cooperativas de servizos son, de acordo coa lei, asociacións de comerciantes, ou de profesionais, ou de industriais..., coa finalidade de proveerse de servizos en rexime cooperativo. Son unhas 150, a maioría de detallistas de alimentación, de perfumería, de artigos de pel, de calzado, ou tamén de transportistas e incluso de profesionais (economistas, avogados, asesores de empresas...). Entre as máis importantes hai unha cooperativa de farmacias e outra de hoteis familiares e restaurantes, outra de empresarios camioneiros para a recollida do lixo nun sector da cidade de Barcelona. Son un tipo de cooperativas que poden cumprir un papel importante na defensa e no apoio do pequeno comerciante en particular.

En canto ás cooperativas de crédito hai que recoñecer que o panorama é desolador. Neste momento o sector redúcese a cinco Caixas Rurais e tres cooperativas de crédito vencelladas a colexios profesionais, todas elas de reducidas dimensións.

6. Conclusións

Aínda que foi dun xeito esquemático, quixen ser realista ó esboza-la situación de cada un dos sectores do cooperativismo.

Insisto en que durante os últimos dez anos houbo un gran saneamento na xestión do conxunto das cooperativas e que os estudos realizados periodicamente, pero tamén o día a día coas cooperativas, móstrannos unha mellora cualitativa importante e constante.

Non quixera pecar de inxenuo afirmando que o éxito das cooperativas reside só nunha administración honesta e eu diría case espiritualizada; na eficacia da xestión xogan tamén, e cun peso importante, outros factores, como por exemplo:

- Unha visión empresarial dinámica da cooperativa.
- Un coñecemento e uso das técnicas cooperativas de participación.
- Un esforzo de integración por parte de tódolos membros da cooperativa.

Ademais penso que este tipo de empresa é a especialmente idónea para unha serie de casos:

— Para pequenas empresas industriais ou de servizos con capacidade de crear novos postos de traballo, pero que esixen un esforzo de creatividade e de dedicación de tódolos que traballan nelas. A fórmula cooperativa permite que o risco, asumido habitualmente polo empresario só, sexa compartido por tódolos membros da cooperativa e que, en consecuencia, tamén todos gocen dos beneficios.

- Para a gran maioría de labregos e gandeiros tamén é a empresa máis axeitada

tanto para comercializa-los seus productos coma para proverse de materias primas ou de servicios, á vez que integra ós socios (labregos ou gandeiros) na toma de decisións ou nunha política global.

— Ó pequeno comerciante, porque a través da compra conxunta para varios poden beneficiarse de prezos interesantes, a condición de realizar na cooperativa unha boa formulación empresarial e practicar unha fidelidade de compra.

— Para moitos outros sectores nos que o feito da asociación poida reportar aforro por economía de escala, e sempre na medida en que haxa actitudes cooperativas no esforzo económico e na integración efectiva dos socios.

As empresas cooperativas ofrecen sempre a avantaxe dunha maior cantidade de operacións cás que faría cada socio por separado e, disto, derivan mellores prezos de compra ou de venda e máis posibilidades doutros servicios e avantaxes, pero presentan o inconveniente do goberno dunha entidade onde as decisións se toman polo sistema de “un home, un voto” e que, en moitos momentos críticos, hai que saber conducir moi ben unha asemblea xeral para conseguila decisión máis xusta ou máis adecuada, que non sempre é a que dimana dos resultados dunha votación con todas as garantías formais que vostedes queiran. Xa saben vostedes que unha democracia inxenua pode levar a decisións fatais.

O meu parecer é, pois, que as cooperativas posúen futuro nun ambiente cultivado e consciente, e eu ousaría afirmar que as novas xeracións de xoves de hoxe teñen máis posibilidades de contribuír a isto porque tiveron máis acceso á cultura e ó estudo ca outras, e son unha boa semente para realizar empresas punta, dinámicas e eficaces, en rexime de cooperativa. É certo que, ademais deste ambiente cultivado, tamén se require unha motivación de solidariedade e de traballo en equipo, que, de non existir, non permite que o cooperativismo avance. Polo demais este é un reto que temos e resulta apaixonante asumilo.

7. As Tarefas do Instituto para a promoción e a Formación Cooperativas

Antes de entrar na descrición das funcións e das tarefas do Instituto creo que é conveniente falarlles dos móbiles que levaron á súa creación.

Xa na Lei de Cooperativas de Cataluña de 1983 preveuse no seu artigo 115 a creación deste Instituto para a formación. Nel dicíase literalmente: “A promoción de cooperativas esixe unha dotación de medios humanos, técnicos e financeiros adecuada, razón pola cal a Generalitat de Cataluña creará un Instituto para a Promoción e a Formación Cooperativas que, regulado polas normas apropiadas a tales organismos e con participación do Consello Superior de Cooperación, terá como fin específico facilitar, por si mesmo ou por medio de órganos especializados, axudas nos campos antes mencionados”.

Como pode apreciarse, na citada Lei de Cooperativas de 1983 establecíanse uns obxectivos xenéricos para o Instituto: “contribuir á dotación adecuada de medios humanos, técnicos e financeiros.”

Esta redacción respondía á preocupación dos cooperativistas que inspiraron a lei, por canto aspiraban a cubrir un gran vacío de formación que existía entre os cooperativistas en xeral.

Así foi que, dous anos despois, en 1985, o Parlamento aprobou a Lei do Instituto, definindo as súas funcións e os seus órganos, así como a composición, e regulando o seu funcionamento.

Tanto na mente dos redactores da Lei de Cooperativas coma da Lei do Instituto aniñaba o desexo dunha formación á vez empresarial e cooperativa, e dar cunha plataforma de formulación doctrinal do cooperativismo. Preocupáballes tamén a promoción e de aí que a lei indique varios medios: a organizaicón de cursos e seminarios, mesas redondas, etc.

É certo que no aspecto empresarial existen xa moi diversas entidades que provén esta formación, particularmente nas grandes cidades; pero tamén hai que ter presente que varios elementos da formación empresarial deben ser tratados para as cooperativas con algunha adaptación. Así, por exemplo, as áreas de dirección ou de recursos humanos ou mesmo de “márketing” deben ser tratadas desde o ángulo cooperativo cunha especificidade cooperativa. Mentres nunha empresa privada calquera o director ou xerente, ademais de xestionar coa máxima eficacia a empresa, só lle debe render contas ó propietario ou ó conselleiro delegado, na empresa cooperativa debe procurar xestionar con eficacia e ademais saber explica-lo porqué das súas actuacións ó presidente e ó Consello Rector, e no éxito deste segundo quefacer reside a clave da eficacia global como empresa cooperativa; ou sexa, requírese unha boa simbiose entre xerente e cooperativa, que á vez reforce a eficacia na xestión económica cando esta xa se dá. En certa maneira é desexable que o xerente sexa un bo xestor, pero tamén un bo comunicador-educador en relación co Consello Rector e co conxunto dos socios. Nunha sociedade anónima o que conta para os propietarios -os accionistas- son os dividendos. Nunha empresa cooperativa o que conta para os seus propietarios -os socios é un bo resultado económico pero acompañado dun bo servicio.

Entendemos, pois, que a cooperativa debe lograr unha gran eficacia empresarial pero tamén unha gran integración e participación dos socios, resultado da democracia cooperativa e dos valores e principios que inspiran o cooperativismo. Sen pretender, pois, un asemblearismo, hai que lograr un equilibrio entre eficacia empresarial e participación cooperativa. O propio “márketing” nas cooperativas debe lograr esta integración dos socios. Ou sexa, trátase dunha función na que coadxuarán tanto os socios máis motivados coma os propios membros do Consello Rector e o propio xerente. Esta é a visión coa que o Instituto quere desenvolver-la formación.

Funcións

O Instituto para a Promoción e Formación Cooperativas foi creado pola Lei 7/1985, do 14 de maio, da Generalitat de Cataluña.

É un organismo autónomo adscrito ó Departamento de Traballo e as súas funcións son:

a) Estudiar e difundir-lo cooperativismo como movemento económico e social, os seus principios, as súas técnicas e métodos, tanto de cara ás propias cooperativas coma de cara ó público en xeral.

b) Organizar cursos de cooperativismo, mesas redondas, conferencias e seminarios a tódolos niveis necesarios.

c) Formar técnicos para a dirección e a xestión das empresas cooperativas.

d) Elaborar estudos de apoio financeiro e de investigación sobre o movemento cooperativo, ou outras formas de traballo asociado ou formas de economía social similares, e formula-las propostas que se deriven ó Conselleiro competente en materia de cooperativas.

e) Atender a canto afecte á formación e á promoción cooperativas, directa ou indirectamente.

Órganos

Os órganos do Instituto son a xunta de goberno e o director.

A xunta está composta polo presidente, vicepresidente, cinco vocais elixidos polo Consello Superior de Cooperación, cinco vocais designados polo Conselleiro de Traballo e, finalmente, o director do Instituto. Exerce de secretario un funcionario designado polo Conselleiro de Traballo, que ten voz pero non voto.

Son membros natos: como presidente o Conselleiro de Traballo, e como vicepresidente o Director Xeral de Cooperativas.

Recursos Económicos

Como organismo autónomo que é, o Instituto pode ter diversas fontes de ingresos, pero nestes momentos a máis importante é o presuposto da Generalitat, que aproba cada ano o Parlamento. Os anos 1986 a 1988 tivo un presuposto anual ordinario de 30 millóns de pesetas e uns ingresos extraordinarios moi modestos segundo os anos, que nunca chegaron máis alá de 200.000 pesetas, procedentes dalgún donativo e da venda de publicacións, ou dos dereitos de inscrición nalgunha xornada. Para o ano 1989 dispónse dun presuposto de 42 millóns e prevese que os ingresos extraordinarios superen o millón de pesetas.

Coordenación da Formación Cooperativa

O Instituto asumiu de feito, non con carácter coercitivo, un papel de coordinador de todo canto se fai en Cataluña en materia de formación e investigación sobre cooperativismo.

Hai nestes momentos unhas 34 institucións en Cataluña que, nunha ou noutra vertente, realizan actividade de formación ou de estudio sobre o cooperativismo. O Instituto coñeceas todas e ten relación máis ou menos intensa con todas elas; por suposto, trátase de entidades sen finalidade de lucro. Só para darlles unha idea e sen pretensión de abrumalos coa súa descrición, direilles que hai seis fundacións culturais, trece cooperativas ou federacións de cooperativas, seis asociacións, tres organismos da Generalitat, seis organismos universitarios, etc. É evidente que cada unha destas entidades ten a súa especialidade no campo da formación, ou da investigación e mesmo da promoción, e pódolles asegurar que ningunha delas duplica a actividade doutra. Por outro lado, a maior parte destas entidades ou organismos non se dedica exclusivamente ó campo do cooperativismo, senón que comparte esta tarefa con outras máis ou menos similares.

Actividades

As actividades do Instituto concéntranse nos seguintes campos:

- A formación.
- A realización de estudos e investigacións.
- A divulgación do cooperativismo.
- A promoción no seu sentido máis amplo.

1. No campo da formación o Instituto diríxese a:

- Os membros de consellos rectores e interventores das cooperativas.
- Os socios.
- Os xerentes.
- O persoal asalariado.
- A universidade e as escolas.
- O público e a sociedade en xeral.

Os nosos cursiños e xornadas de formación e demais actos deste tipo diríxense a un ou outro destes distintos niveis.

Polo que se refire ós membros de consellos rectores e a interventores prevemos

unha formación modular, de aí que os nosos cursiños teñan unha duración máis ben limitada en tempo porque así é realmente máis accesible a certos grupos. Temos en conta o nivel de desenvolvemento humano e de coñecementos do directivo ou do socio medio das nosas cooperativas, tanto se son agrícolas coma de traballo asociado. Estas persoas, non afeitadas ó estudo, non soportan cursos de 300 e 500 horas. Por esta razón é polo que consideramos máis apropiados os cursiños curtos e acompañados de técnicas pedagóxicas apropiadas para adultos, baseadas na formación participativa, a realización de exercicios, o recurso ós audiovisuais, etc.

Nestes momentos fixéronse xa preto de trescentos cursiños entre distintos niveis. Na impartición destes cursos preténdese non só a asimilación duns coñecementos senón tamén dos valores do cooperativismo. Non é unha tarefa fácil o ensino para unha eficacia empresarial combinada cunha sensibilidade pola participación e democracia cooperativa, pero intentámolo.

2. En canto á realización de estudos e investigacións sobre o cooperativismo, ó longo de case catro anos de funcionamento, promovémo-los seguintes estudos:

- Sobre o cooperativismo de traballo asociado.
- Sobre o cooperativismo agrario.
- Sobre as cooperativas de servicios.
- Sobre as cooperativas de vivendas en Europa.
- Sobre a lexislación cooperativa en España.
- Sobre a lexislación cooperativa nos países da CEE.
- Sobre a historia do ensino cooperativo en Francia.
- Sobre a formación nas cooperativas de traballo asociado.
- Sobre incidencia da formación cooperativa na redución do paro nos países periféricos da CEE.

3. No ámbito da divulgación do cooperativismo organizamos periodicamente xornadas e cursiños para os graduados sociais, para licenciados en dereito e para universitarios en xeral. Editamos xa sete traballos (impresos a maioría) e realizamos seis documentais en vídeo.

4. En canto á promoción do cooperativismo no seu sentido máis amplo, procuramos estar atentos a situacións ou acontecementos para darlles apoio sempre que contribúan á promoción do cooperativismo como movemento económico e social. Neste sentido, e a pesar da modestia dos nosos recursos, prestamos apoio a actividades tales como:

- O mantemento dunha biblioteca especializada en cooperativismo.
- O mantemento dun servizo de autodiagnóstico sobre viabilidade de proxec-

tos empresariais cooperativos.

- O mantemento dalgunhas revistas sobre cooperativismo.
- A realizaicón dalgunha exposición.
- A celebración do 50, do 75 ou mesmo do 100 aniversiario dalgunhas cooperativas.
- Encontros europeos de cooperativistas dun sector determinado.
- A realización de publicacións por parte de entidades privadas.
- A realización de concursos e certames por parte de entidades privadas, etc.

Creo que aínda podería contarlles moitas cousas máis do noso Instituto, pero tal vez resultaría un pouco pesado e non quero cansalos máis. E por isto polo que lle poño punto final á miña disertación, pro estou disposto a responderlles a todas aquelas preguntas que queiran formularme no coloquio.

SUMMARY A comprehensive view of co-operativism in Catalunya. Its history, early birth, and vitality; the difficulties of democratic co-operativism and its rupture under Franco's regime. Its prostration during the transition and its recovery under constitutional state. Here are discussed the Generalitat policy and actions promoting co-operativism, in particular the IPFC.